

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE TEOLOGIE REFORMATĂ ȘI MUZICĂ
Școala Doctorală „Ecumene”**

TEZĂ DE DOCTORAT

Kairosul postului

sau

**Postul de Yom Kippur în Leviticus 16,29–31
și critica postului în Isaia 58,1–14 și Matei 6,16–18**

Conducător științific:

Conf. univ. dr. habil. Lészai Lehel

Doctorand:

Zsizsmann Endre

Cluj-Napoca

2023

REZUMAT
Kairosul postului
sau
Postul de Yom Kippur în Leviticus 16,29–31
și critica postului în Isaia 58,1–14 și Matei 6,16–18

Cuvinte-cheie: post, kairos, neprihănire, mărturisirea păcatelor, ascultare, 'social justice'

Această teză de doctorat din domeniul teologiei biblice, propune analiza a trei pasaje biblice (Lev 16,29–31; Isa 58,1–14; Mt 6,16–18) din perspectiva postului.

Ipoteza centrală a lucrării prezente următoarea: postul este *καίρος*. În vederea susținerii acestei ipoteze centrale am apelat la metoda de cercetare lingvistică. În același timp recurgem și la metoda cercetării al tradiției prin referințe la texte relevante din litaratura rabinică, din Qumran și perioada intertestamentară.

În primul capitol am înșirat cele mai importante lucrări și articole științifice despre tematica postului în abordare biblică. Procesul de cercetare al postului a început în secolul al 19-lea și până zilele noastre. Un aspect important îl reprezintă studiul motivației postului, cum ar fi: doliul, mărturisirea păcatelor sau rugăciunea.

Capitolul al doilea este centrat pe explorarea filologică/lingvistică al postului. Termenul central îl reprezintă verbul *צום* care înseamnă a nu mânca, a fi cu stomacul gol. Verbul paralel grecesc pentru *צום* din Septuaginta respectiv Noul Testament este *νηστεύω*. În Leviticus 16:29 verbul *עָנָה נֶפֶשׁ* conform tradiției rabinice are sensul de a ține post, sau a posti (Misne Tora 4,1; Misna Yoma 8:1).

În capitolul trei prezentăm în linii mari istoria practicii postului din antichitate până în zilele noastre respectând ordinea cronologică. În contextul biblic se remarcă faptul că perioada pre-exilică babiloniană se ținea doar o singură zi anuală convențională de post și anume ziua ispășirii (Yom kippur) la a 10-a zi din luna Tișri. După perioada exilul din Babilon s-a ținut deja patru zile convenționale de post (Zaharia 8,19). În cele ce urmează, am prezentat pe scurt problematica postului în sursele non-biblice și Evul Mediu, apoi interpretarea postului din timpul reformei, apoi s-au conturat elementele

esențiale postului atât din practica bisericii romano-catolice, ortodoxe, cât și din perspectivă protestantă.

În capitolul al patrulea s-a prezentat semantica cuvântului grecesc *καίρος* fiind terminus technicus al acestei disertații de doctorat. În acest context enumerăm două monografii importante: primul fiind Oscar Cullmann: *Christus und die Zeit* (1948), al doilea fiind James Barr: *Biblical Words for Time* (1962).

Capitolul al cincilea reprezintă analiza pasajului Lev 16,29–31. Prima ipoteză al capitolului cincilea este următoarea: yom kippur (luna Tisri ziua a 10-a) este kairosul abstenenței, fiind zi obligatoriu de post. A doua ipoteză în cadrul capitolului cincilea este că yom kippur este kairosul mărturisirii colectivă a păcatelor.

În capitolul al șaselea am examinat pasajul Isaia 58,1–14 din privința tematicii de „Fastenkritik”. Conform acestei text profetic YHWH nu acceptă postul formal, în contrast așteaptă practicarea de „social justice” (mispat). Întrebarea centrală în acest capitol este următoarea: care sunt caracteristicile zilei de post acceptată de YHWH (יום צום רצון). Legat de această întrebare ne-am ocupat cu Isaia 58,1 – 14 în paralel cu referințe la Lev 25 și Isaia 61,1–3.

Capitolul al șaptelea este focalizată pe tema criticii postului individual în contextus practicii neprihănirii (al cărei elemente esențiale sunt: rugăciunea, milostenia și postul Tobit 12,8; Mt 6,1–18). Postul corect conform pasajului din predica de pe Munte (Mt 6,16–18) se practică în secret cu scopul de menține comuniunea cu Dumnezeu, Tatăl Ceresc. Postul nu trebuie parcticat cu știrea semenilor, ci în secret. Adică despre postul nostru trebuie să știe doar Dumnezeu și cel care postește. Zilele convenționale de post în creștinismul din primul secol era miercuri și vineri în contrast cu practica fariseilor care țineau postul în zilele de luni și joi (Did 8,1).

În concluzie putem afirma: doar pentru că postim nu putem fi mântuiți și izbăviți. Formele și perioada postului poate să difere, în schimb în viziunea textelor analizate în această teză motivația postului trebuie să fie consolidarea comuniunii cu Dumnezeu.

Cuprins

Introducere	3
1. Status questionis	6
1.1. “Research-question”, ipoteză, metode de cercetare	7
2. Termene biblice ebraice și grecești legate de post	7
2.1. Termene ebraice în Vechiul Testament	7
2.1.1. צום	7
2.1.2. קדש צום	8
2.1.3. שק	8
2.1.4. ענה בצום נפש / ענה נפש	10
2.1.5. קרא צום	10
2.1.6. לא אכל להם	11
2.1.7. Plâns, lacrimi, tristețe – ca motive specifice de post în Psalmul 6	11
2.1.7.1. Psalm 6 – structură	12
2.1.7.2. Psalm 6 – gen	14
2.1.7.3. Psalm 6 – datare	16
2.1.7.4. Psalm 6 și Postul	16
2.1.7.5. Psalm 6 și lacrimi	18
2.1.7.6. Psalm 6 și tristețe	21
2.2. Termene grecești în Septuaginta și în Noul Testament	23
2.2.1. Νηστεω – νηστις – νηστης	23
2.2.2. Ταπεινω της ψυχης	24
3. Istoria practicii postului	27
3.1. Referințe nonbiblice pentru post	27
3.1.1. Postul în Antichitate	27
3.1.1.1. Postul în Egiptul Antic	27
3.1.1.2. Postul în Mesopotamia Antică	28
3.1.1.3. Postul în religiile de mister	29
3.1.1.4. Postul în Roma Antică	29
3.1.1.5. Postul în Grecia Antică	30
3.1.1.5.1. Practica postului la filosofii din Grecia Antică.....	32
3.1.1.6. Postul în iudaismul antic	34

3.1.1.7. Postul în tradiția rabinică	34
3.1.2. Postul în Evul Mediu	35
3.1.3. Postul în epoca modernă.....	36
3.1.3.1. Postul în bisericile protestante	36
3.2. Referințe biblice privind postul	40
3.2.1. Postul din perioada pre-exilică babiloniană	40
3.2.2. Postul din perioada post-exilică babiloniană.....	42
3.2.3. Postul în perioada intertestamentară	45
3.2.4. Postul în operele lui Philon din Alexandria.....	46
3.2.5. Postul în operele lui Flavius Josephus.....	49
3.2.6. Postul în comunitatea din Qumran	53
3.2.6.1. Termene pentru yom kippur în Qumran.....	54
3.2.6.2. Reguli privind Yom Kippur în Qumran	56
3.2.7. Postul în Noul Testament	58
3.2.7.1. Postul discipolilor lui Iisus Hristos	61
3.2.8. Postul în Creștinismul antic.....	75
3.2.9. Practica postului în era contemporană	80
3.2.9.1. Postul în Biserica Romano-Catolică	80
3.2.9.2. Postul în Biserica Ortodoxă	81
3.2.9.3. Postul în Biserica Greco Catolică	83
3.2.10. Concluzii	85
4. Sensul biblic al termenului <i>καίρος</i>	87
5. Instrucțiunea privind postul colectiv cu ocazia de Yom Kippur în Leviticus 16:29–31 și în literatura rabinică	89
5.1. Instrucțiuni calendaristice festive (Lev 16; 23,27–32; Num 29,7–11) și pentru ziua Yom Kippur	89
5.1.1. Calendarul Ritual Acadian (Emar 446) și Lev 23	94
5.1.2. Ziua de Yom Kippur	98
5.2. Postul de Yom Kippur – ca și <i>καίρος</i> -ul abstenenței (Lev 16:29–31)	103
5.3. Postul de Yom Kippur – <i>καίρος</i> -ul ascultării poruncii lui YHWH	107
5.3.1. Postul ca și poruncă	107
5.3.2. <i>שָׁמַרְתְּ אֶת־יְמֵי הַצְּדָקָה</i> ca și poruncă	114
5.4. Postul de Yom Kippur –ca și <i>καίρος</i> -ul mărturisirii păcatelor (Lev 16,29–31).....	117

6. Critica postului comunității (Isaia 58,1–14)	121
6.1. Isaia 58 – ca și καρός-ul reevaluării postului comunității	132
6.1.1. Problematika postului adevărat în Isaia 58 și în Hermas: Păstorul	
(=HP) 5.1 [54] și 5.3 [56]	140
6.1.1.1. Context: HP 5.1 [54] și 5.3 [56]	141
6.1.1.2. Structură: HP 5.1–5 [54]	142
6.1.1.3. Structură: HP 5.3 [56]	143
6.1.1.4. Problematika postului adevărat în HP 5.1 [54];	
HP 5.3 [56] și în Isaia 58,3–14	147
6.1.1.5. Problematika postului adevărat în HP 5.1 [54];	
HP 5.3 [56] and in Isaia 58,3–14.....	147
7. Critica postului individual în Predica de pe Munte (Matei 6,16–18)	152
7.1. Postul – καρός-ul practicii neprihănității personale	168
8. Summary (în limba maghiară)	173
9. Summary (în limba engleză).....	177
10. Rezumat (în limba română)	180
11. Bibliografie	184
12. Cuprins.....	198